

ANY XXIV.—BATALLADA 1273

NÚMERO EXTRAORDINARI

14 DE OCTUBRE DE 1893

# LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d'Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga.  
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50  
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

L' ÚNICA EMBAIXADA (per M. MOLINÉ)



—¡Ojo por ojo, diente por diente!

## LA MORT DE PAULINO PALLÁS



OLS en compendi, per exigirho aixis la premura del temps y lo limitat del espay de que disposavam, varem donar compte als lectors de LA CAMPANA del rápid procés de Paulino Pallás, de la séva actitud davant del consell de guerra, de la séva estancia en la capella, y per últim de la séva execució consumada à las nou del matí del divendres de la última setmana.

Tot lo que avuy afegisssem sobre aquests extrems hauria de ser ampliació de lo que portém publicat y repetició fins à cert punt de lo que ha llégit tothom ab avídes en las columnas de la prempsa diaria, qu'en aquesta ocasió vā mostrarse sumament adelerada, recullint un per un los ecos de la capella tristes per segones personnes, ja que à cap periodista li sigue permés entrarhi per rebre las impresions de primeira mà.

No sembla sino que las autoritats, ab una torpesa inconcebible, tinguessin un empenyo especial en secundar los designis del infortunat Pallás y's interessos del partit anarquista.

Paulino Pallás es inindutable que aspirava à la celebritat y à donar un exemple de audacia al cometre l' atentat de la Gran-Via y una mostra sugestiva d' enteresa de caràcter y de assombrosa sanch freda, al marxar resolt al sacrifici de la séva vida.

L'exemple de audacia no podia mai compensar lo mal efecte que produví en la opinió unànime l'dany que reberen tantas víctimas innocents, que no tenian més culpa que l'trobarse en lo lloc del succés, al estallar las dos bombas disparadas per Paulino Pallás. L'us de aquests medis bárbaros está vist y comprobat, que surteix efectes contraproducents. Los mateixos periódichs anarquistas no han tingut cap empaig en condemnarlos de una manera categòrica y terminant.

Pero vé'l segon aspecte de la qüestió. L'autor del atentat es jutjà rapidament. Ell mateix fà tot lo possible per facilitar la rapidés en la instrucció de la causa. En sus declaracions no busca l'menor atenuant. Davant del consell de guerra se mostra impàvit, seré, disposat al sacrifici. Quan lo fiscal demana que se li imposi la pena capital, exclama ab sanch freda:—*Aprobat!*

Desde aquell instant la gent impressionable començan à interessarse per ell.—*Es un valent!*—diuen.—*Es un home extraordinari!*

L'atentat de la Gran-Via en tant vā perdent l' efecte de intensitat que pròduhi en un principi, com un quadro de llanterna mágica que's disolt y's desvaneix pera fer lloc à un altre. Lo nou quadro representa exclusivament la figura de Paulino Pallás, absorbint l'interès de la multitut. Desde aquell instant fins que arribarà al patibul se seguiràn tots los séus moviments, se penderà nota de cada una de las sévas paraules. La mateixa impavidés, la mateixa serenitat, lo mateix valor que ha demostrat desde un principi, no s' desmentirà un sol moment, ni durant la séva estancia en la capella, ni durant lo camí des de la plassa de armas de Montjuich fins al glacis de la Llengua de Serp, ni menos en l'acte de l'execució.

Pochs serán los que tractin de averiguar las causas patològicas de aquell valor extraordinari que arriba fins à extingir l'instint de conservació que posseixen en més ó menos grau tots los sers organitzats. Algú dirà que tot allò es efecte de una extranya demència. Algú altre senyalarà l'inmens poder del fanatisme, que s'apodera del cos y del esperit del ser humà, avassallantlo per complert, convertintlo en una màquina, esborrant del seu cor totas las afecions, de la séva memòria tots los recorts, de la séva conciència tots los impulsos humans.

Pero y la multitut? La multitut no s'para en filosofias. Veu lo fet extraordinari y l'admirà; contempla l'sacrifici de un home inmolat per la justicia, y l'actitud serena, impàvida de aquell home, li produueix un efecte qu'està molt lluny de la exemplaritat que s'atribueix à la pena de mort.

Paulino Pallás no tenia altra preocupació que lograr aquest efecte y las autoritats l'han secundat admirablement.

Lo reo y l's executors han cooperat à la mateixa obra, encare que impulsats per móvils molt distints. Pallás morint y l'govern matant, han realisat un acte de propaganda anarquista.

Tant contraproducent com sigué l'atentat de la Gran-Via als interessos del partit anarquista, contraproduent també resulta als interessos de la pau y l'armonia del estat social present, la inmolació de Paulino Pallás.

No en vā la pena de mort es una transgressió flagrant de las lleys naturals y fins de las lleys divinas.

—*Oh!*—diuen los partidaris de questa pena monstruosa—es que si no matém, se despertarán totas las

audacions prevalgudas de aqueixa especie de impunitat.

¡L'impunitat! ¿Quí parla de impunitat? ¿No hi ha per ventura altres càstichs més terribles, temuts y odiosos que la mort? Lo mateix Paulino Pallás temia la commutació de la pena: la perspectiva de un presidi l'posava trist y l'affigia, com si ab això li poguésen desbaratar tots los seus plans de apareixer com à héroe y com à màrtir, à fi de legar à la causa anarquista un poderós estimul y un sangrent exemple.

Lo govern aspira à que no s' despertin certas audacias y mata, y al matar no véu que excita la fantasia impresionable de certa part de poble, y saturà ab nous elements perniciosos la mateixa atmòsfera de demència, en la qual vā contaminarse sens dupte l'autor de l'atentat de la Gran-Via.

Lo ff social de tota pena no es tant lo de castigar al delinqüent com lo de moralizar al públic.

Y baix lo punt de vista moralizador, l'execució de Montjuich resulta ser una operació quirúrgica més bé danyina que útil al cos social, quan aquí lo que's necessitava principalment era l'us acertat de medis terapèutichs, qu'evitessin l'aggravació de la malaltia anarquista, que tan fondas preocupacions produheix entre tots los homes que pensan y senten.

—Cóm s'havia de procedir?

Aném à indicarho.

\* \*

Paulino Pallás, fins al moment de cometre l'atentat de la Gran-Via, era un home completament desconegut. Y no obstant contava ja 31 anys.

¿Qué havia fet desde que tingué us de rahó, fins al moment en que demostrà haverla perduda al disparar las bombas, sense mirar à qui tocava? ¿Per quins accidents havia passat durant la séva vida? ¿Quin caràcter tenia? ¿Quina era la séva conducta pública y privada? ¿Fins à qui punt arribava la séva aplicació al treball? ¿Fins à qui extrém sentia l'estimació à la séva família? ¿Quan y com van comensar à dominar-lo las exaltacions anarquistas? ¿A qué pot atribuirse que s'hi abandonés tant per complert? ¿Sigué la societat, ab la séva mala organisació qui l'llansà à cometre l'atentat, ó sigué ell mateix l'autor exclusiu de la séva desgracia?

L'aclaració de tots aquests punts, altament interessants, devia ser objecte de una investigació rigurosa, ben encaminada, imparcial, y únicament los tribunals de justicia podian realisarla usant los medis poderosos de que disposan.

Pero la precipitació per aplicar un càstich errunt, no ls hi doná lloc à pararse en tals requisits, ab tot y que haurian pogut fixar la verdadera naturalesa de la figura de Paulino Pallás. Tal vegada l'seu valor temerari, lo únic que les autoritats han permés veure, hauria sigut objecte de consideracions molt distintas de las que avuy predominan entre la part més impressionable de certas capas socials.

Nosaltres, ab los escassos medis de investigació que posseíhem, hem procurat averiguar alguna cosa sobre l's antecedents de Pallás, y posada la mà al cor y ab tota lealtat dibém, que ab los medis de que ell, en alguns moments pogué disposar, lo 99 per cent dels obrers catalans, s'haurian considerat més que ditxosos.

Paulino Pallás segui l'ofici de litógrafo. Entrà d'aprenent à l'antiga casa Labielle, traballà en algunes altres litografies, y feu lo que fan tots los que comensan: rebre l'paper de las màquines, escombrar lo taller, porta recados. Més grandet signé marcador, y per fi, trobantse en la litografia de Verdaguer, s'instruí completament en l'ofici, rebent las lliçons del hábil oficial D. Andréu Guerra, à qui suplicà que l'ensenyes. Aprendugué ab facilitat, perque no careixia de intel·ligència. Era ademés simpàtic, bon xicot, amic de divertir-se, y molt generós y després.

Uns nou anys enrera vā casarse. La séva muller Angela Vallés, era filla de una familia acomodada. Son pare D. Ignaci Vallés, de fuster, havia ascendit à propietari, figurant molt en lo partit progresista. Intim amic del Sr. Rius y Taulet, era un dels seus homes de confiansa, y quantas vegades D. Francisco ocupava l'arcaldia. D. Ignaci era nombrat arcalde de barri.

La familia Vallés s'oposava resoltament al matrimoni de la séva filla ab en Paulino, considerantlo inferior al seu bras. Lo pare del nuvi anava ab calsa curta y aquesta era una de las coses que més frente li feya.

—*Qué dirá la gent!...—solian exclamar.—La nova gran de ca'n Vallés casada ab lo fill de un camiliu!*...—*Quin horror!*

Honor ó no, la cosa havia de ferse. La noya estava bojament enamorada, y en aquests cassos lo que volen elles se realisa sempre. La mare, preocupantse per la salut de la seva filla, y veient lo seu desconsol, sigué la primera que cedi. Ella mateixa s'encarregà de conquistar al Sr. Ignaci. La boda s'realizá: la familia Vallés parà l'pis als nuvis, y—Alsa noys: ara que sou joves traballéu, que la sort es dels que traballan.

Senti en Paulino Pallás los estímuls de l'activitat

que à tot home que s'estimi infundeix l'acte tras-continental de anar à crear una família?

Es molt discutible. Tal vegada la posició que ell creya que algún dia havia de tenir la séva dona l'inclinaren à fantasiar, enervantli l'assiduitat en lo tra-

ball. Lo qu'es al taller litogràfic no hi anava pas de gust. Tractà d'entrar de repartidor de la Crònica de Cataluña, y no sent això possible per no haverhi plasa vacant, lo seu sogre l'protegià montantli un centre de repartició d'entregas y venta de llibres à Igualada. De aquella vila tornà al poch temps à Barcelona sense diners, sense gènero, sense res. Tot s'havia fos com fum. ¿A qué era degut aquest fracàs? ¿A la desgracia ó à la séva falta de serietat y de aplicació?

Algúns mesos després surgià en lo matrimoni graves desavinences. ¿Es cert que Paulino Pallás maltractà à la séva dona? ¿Es cert que se li vā empenyà tota la roba?

Ella no ho dirà perque l'estima. Pero es un fet evident que la desventurada esposa de Paulino Pallás, embrassada, pròxima à desocupar, anà à buscar un refugi en la casa dels seus pares, ahont tingué la primera criatura, que desgraciadament morí al poch temps de neixe.

Y es també un fet evident, que aquesta separació no durà molt. Seduhida de nou pel seu marit, se'n tornà à viure ab ell, resignada à tot, fins à perdre l'carinyo dels seus pares. La séva mare sobre tot tingué un grand disgust al pensar qu'era ella qui havia facilitat la realisació de aquella boda tan fecunda en contratemps. Algúns mesos després morí aquella pobra dona.

No tenim datos pera apreciar la conducta de Paulino Pallás desde que prengué la resolució de anar-se'n à Amèrica, ab tota la séva família, à bordo de un de aquells vapors que transportan gratuitament remats d'emigrants. ¿Qué feu allí durant los anys que hi permanesqué? Ho ignoro per complet. Sols sé que vivia pobrement, trasladants de un puesto al altre. La vida es dura, pero ¿cómo se comprén que l'valor que l'desventurat Pallás demostrà per morir, no sapigués demostrarlo en energia per viure ell y's seus?

D. Ignaci Vallés, que ja feya algún temps que's trobava mal de salut, sucumbí quan l'epidèmia del dengue. A la casa de la Ciutat, en una reunió electoral presidida pel Sr. Rius y Taulet, pescà un fredat, hagué de ficarse al llit y ja no pogué alsarre'n més.

En lo seu testament se recordava de la séva filla Angeleta lo mateix que de las demés filles que tenia, deixantli igual que à cada una de aquestas una quinta part del seu patrimoni.

Avants de averiguar lo parader de la familia Pallás passaren algúns mesos. Sigué necessari valerse dels cònsuls estableerts en distintas repúblicas americanas.

Per fi, Angela vingué del Brasil, en companyia de dos fills petits y trobantse en estat interessant. En aquesta situació emprengué la llarga travessia, una dona sola, embrassada y ab dos criatures. Pero per arreglar la testamentaria era necessaria la presència del marit, y al efecte la familia Vallés li envià l'sfons indispensables per posar-se en camí.

Catorze mesos enrera arribà Paulino Pallás à Barcelona. Sembla que no's donava molta pressa en avisar-se ab lo seu cunyat, ja que aquest, algunas horas després de haver desembarcat, lo trobà casualment al moll passejant ab un company.

La circunstància de ser menor d'edat una de las filles de D. Ignaci, dificultaven la liquidació ràpida de la herència. Paulino Pallás que tenia afany d'enllestar, manifestà desitjos de vendre la part que tocava à la séva dona à un estrany; pero la família l'feu desistir de aquest propòsit comprometentse à adquirir-la, y donan-li una cantitat à compte.

Per un moment, y seguent los consells del seu mestre y amic D. Andréu Guerra, que li deya:—Home, un obrer ab una cantitat aixís y traballant, pot ser ditxos—en Paulino Pallás sollicità entrar en l'establimet del Sr. Tasso.

Per haver esguerrat un traball, sortí de la casa; pero allò s'arreglà, tornantli al poch temps. No obstant, estava sempre distret, feya moltes faltas, fins que un dia no va acostar-s'hi més. No podrà dirse, donchs, que careixia de traball, desde l'moment que tenintlo l'abandonava.

Cert que després, ab l'anticipo que havia rebut del dot de la séva dona, intentà dedicarse à la venta de roba en los Encants, sense obtenir resultats: cert que comprà una màquina rectilínea de fer mitja; pero també es veritat que se la vengué, anantse'n à Paris ab lo producto de la venta. Cert, finalment, que en vigiliacions de cometre l'atentat de la Gran-Via, cua misas, ajudant à la séva pobra dona, traballadora infatigable, mare carinyosa y heròica, que s'estava descrismant per mantenir à la familia.

Veritat que després de aquest bosqueig, imparcial, basat en datos autèntichs, la figura de Paulino Pallás que tant relleu ha adquirit en la imaginació del vulgo,

IDILI FI DE SIGLE (per APELES MESTRES)



¡Qui s' ho havia d' esperar que al últim s' entendrian!

## DESENLLÀS DEL ATENTAT DE LA GRAN-VÍA

no pot ser considerada com la de un verdader màrtir de la reducció del treballador?

Una màrtir hi ha; i aquesta es la seva esposa, avuy la seva víuda, descendint un per un los grans de la desgracia, des de la casa dels seus pares, abont gosava de una posició cómoda y arreglada, fins a trobar-se en la capella de Montjuïc rodejada dels seus tres fills, sentintne uns quart remoures en les seves entranyas maternas, plorant ab amargura en brassos del seu marit condemnat à mort.

Aquesta y sols aquesta es la màrtir. Àngela Vallès no es certament lo símbol del obrer desgraciat que intenta elevarse usant los reprobables meids del terror: es lo símbol de la burguesia que descondeix, sufrint nou anys de amarguras, disgustos, contratemps, miseris, penalitats y sacrificis heròichs per sustentar als seus fills, dis·culpada y justificada de sobras per l' amor d' esposa y per l' amor de mare.

Sense una queixa contra'l seu marit que tan desgraciada l' ha fet, ha hagut de apurar fins à l'última gota el cálzer de l' amargura. Qui es més heròich lo pare que 's fa matar encegat per una preocupació: lo pare que al buscar lo camí de la mort, no s' recorda ni dels seus fills, ni del embràs de la seva esposa, com si nosentis ni l' desitj de coneixre á la criatura que ha de venir al mon, ó la mare que treballa, lluya, plora y sent reneixir les seves forces agotades al contemplar lo desvaliment dels pobres fills de les seves entranyas?

Los obrers catalans, sempre bonrats y reflexius, poden mirarse en aquest contrast. No es bárbaro com un fusellament; però es conmovedor y ensenyà més, es mil vegadas mes exemplar que l' obra sangrenta de la justícia. No parla als instints brutals sino al cor. Ell diu ab eloquència que per molt que interessi l' arreglo de la complexa qüestió social, interessa molt més a cada hu l' arreglo previ de la qüestió domèstica sumament senzilla, quan se basa en l' amor al treball y à la família.

Aquestes dugas àncoras haurien pogut salvar à Paulino Pallás. Compadéixem-lo: pero compadéixem avants que tot y per damunt de tot, à la seva pobre víuda y als seus fills.

P. K.

## LA QÜESTIÓ DEL MARROCH

## IMPRESIÓNS

UAN la setmana passada 'ns quedavam de l' acitud passiva del govern, davant de l' agressió salvatge dels moros de Melilla, te ni amraho sobrada. 'Ns insulten ferits à la nació no 's contesten ab flemà, sino ab rapides y ab energetia.

La publicació del últim número de la *Campagna* coincidió ab una especie de revivals dels ministres. Las indignacions y l' entusiasme de la opinió pública en massa sembla que impreisionaren à una elevada persona, la qual hague de manifestar los seus desitjos conformes ab los anhels de la nació. Los ministres, naturalment, s' entusiasmen, y al eixir del conseil se mostravan molt belicosos. En lo primer moment semblava qu' estessin resolts à tot.

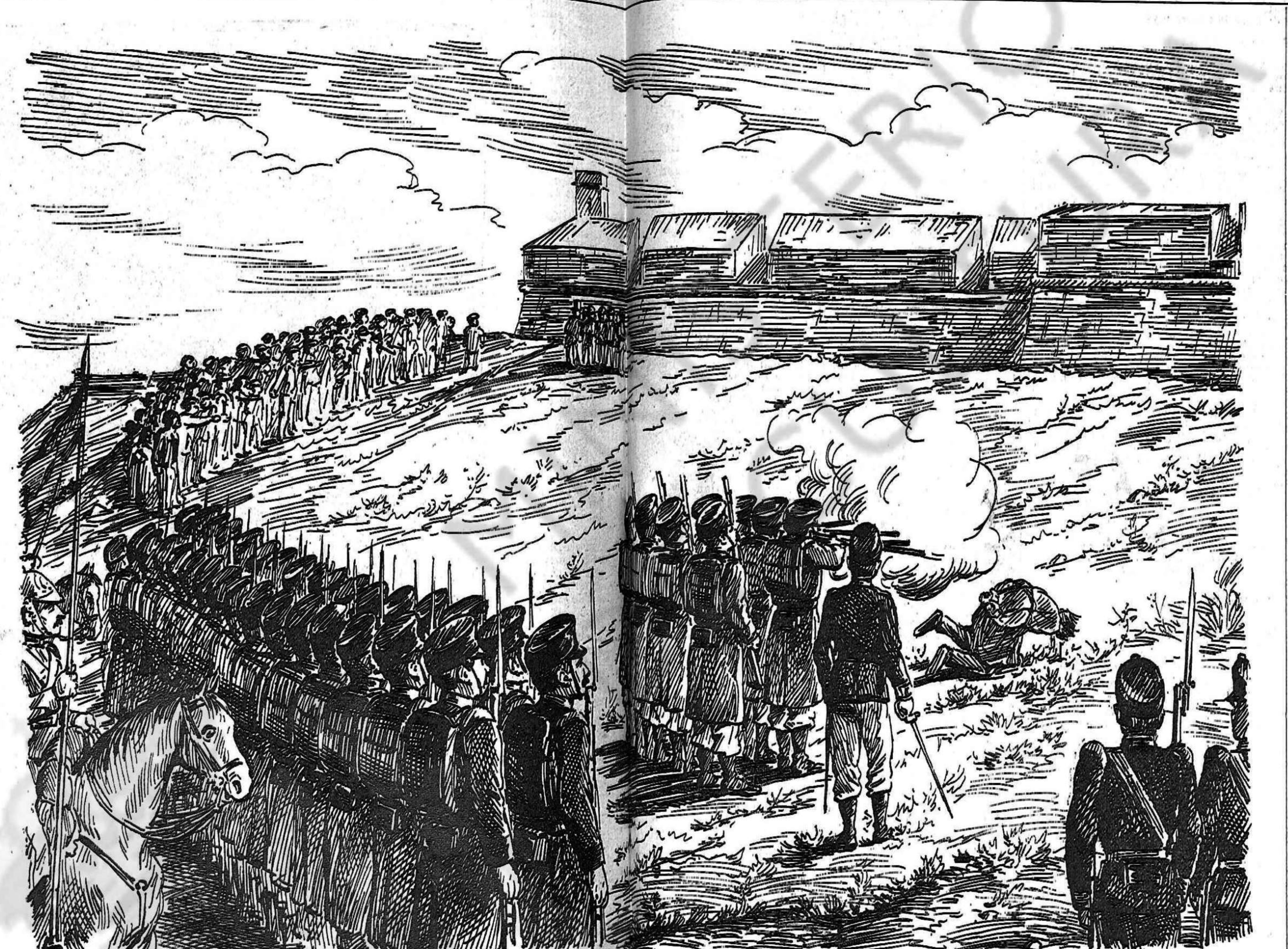
Pero, vingué la nit, y degueren consultar-ho ab lo cuixi: lo cert es que al dia següent la bullenta sanch de la vigília sembla que se's haqüés tornat horxata. Ab molta parsimonia s' han anat enviant alguns reforsos à Melilla. Gran entusiasme à Malaga, à Cadiz, à totes las poblacions andalusas per ahont passaren los soldats destinats à anar à venjar l' honra de la patria. Les tropas entusiasmades tant ó mes que 's possibles. De tot arru rebia'l govern oferiments de totes classes, que quan no altra cosa, denotan l' enardiment del esperit popular. Sembla que 'ns retrotreym a l' any 60, en vigilias de la guerra de Africa.

Y no obstant, lo govern pensa, reflexiona, medita, calcula, estudia'l plan que 's ha de seguir. En resum lo govern vacila. Y 's dies passan, y 's soldats de Melilla tancats dintre de la plassa y dels forts exteriors contemplan ab ira las bravucanades y las provocacions continues dels salvatges moros del Riff, veuenen ab pena las conferencies del bajá Kamandúlitas ab lo general Margallo, y frisanse per batres y venjan als seus camarades, se moren de febril impaciencia.

Los periodistas que 's troben à Melilla, estudiant lo que passa, se veuen impossibilitats de comunicar les seves impressions. Quan no actua'l gabinet negro mutilador de telegramas, lo cable s' fa mal y queda impossibilitat de funcionar. Pero s' assegura que per cumplir lo servei oficial, se posa bò desseguida, y funciona ab tota regularitat.

Ha comensat per dirse que per venjar l' agravi rebuts, se necessitan molts mils homes, y que à Melilla no hi ha aquartelaments per tanta tropa. Acampar à les forças pot redundar en dany de la seva salut. Per construir lo fort de Guiajach es precis pendre moltes precaucions qu' exigiran lo menos dos mesos de treball continuos. Nosaltres probrem de construir lo fort, y si las hordas rifenes tornan à hostilisarnos, llavoras, al cap de dos mesos, si tots las precaucions que 's han de prendre no s' retiassan, llavoras, al fi, sabràs qui som.

Es à dir: les venjances en concepte del govern exigeixen un càcul detingut. L' insult de qu' hem sigut



Paulino Pallás es passat per les armes en lo gaire de la Llengua de Serp del castell de Montjuïch.

objecte, y que 'l govern que havia de coneixre l' estat d' excitació de les kàbiles estava en lo casde preveure, s' ha de tornar à repetir, quan s' hajen pres tots les precaucions, perque 'n produeix l' degut efecte. Y lo que haja estat, haja estat: sois lo que ha de venirles lo que preocupa als nostres gobernans, que 's han de fer immortals sino per la seva prudència, per la seva patixona.

Creuhen ells que s' ha de anar ab peus de plom. Las potencias ens vigilan, y qualquevol precipitació pudria costernos cara. La França, l' Inglaterra, l' Alemanya, la Italia y no se si també la Xina y la Repùblica d' Andorra no esperan sino l' occasió de qu' embauarem lo mifro, pera fer de les seves à les nostres esquemes. Hem sigut insultats, hem de venjar l' agravi rebut; pero no podem pegar massa fort, perque las potencies tots, fins aquelles que mes renyides estan entre elles, fins aquelles que à cada instant sembla que puga pendre Espanya, perque no trobi desd' ara,

qui 's presti à guardarli las espalillas si mentres passa compies ab lo moro, algú intenta ferri la trabeta. Aab qui 'n hem d' entendre? Ab qui 'ns ofereix mes solides garantias de leal apoy. Quan tothom mira per ell, no se perque Espanya no ha de fer lo mateix que 's altres pobles.

Aixis pensa la immensa majoria de la nació... aixis pensa casi tothom, menys los ministres encarragats de utilitzar les seves energies per la glòria, 'l prestig, 'l interès y l' dignitat de Espanya.

Vadilar avuy equival à anularse per complert. Los actes de audàcia han sigut sempre la salvació del nostre país.

No vulgen los ministres que puga dirse que l' heròica nació espanyola, davant de las agressions y dels insults de un grup de salvatges, s' ha hagut de ficar al lílit, víctima de una diarrea, no de por, sino de duputes.

J. R. y R.

## ACRÒSTICH

Guerra als moros, avuy crida  
cunt lo poble espanyol  
enfrijat per los ultrajes  
rebuts dels fils del Marroc  
kiffenyos de mala rassa  
allunyéuvs, o si no  
per confré hem de posarlos  
pas peras a quartzo, l' fort  
Sidi-Guarach te d' alserse  
Mal que u pes y causi afrent  
a Clvideu ja qu' anys enrera  
hebreu molts cops y bons?  
Chi quin casticth se us guarda  
ni no 'ns deu satisfaccions.

CRIST I A.



UAN tothom se creya qu' estavam tan tronats, v' despenjarse en Garmaz dihen que tenia noranta milions de pessetas à punt pera fer la guerra al moro.

Està bé.

Pera à lo menos ja que tant rich es, que deixi en pau als cristians, que aquests han quedat tan aixits que ja no podém més.

Los ministres han acordat que no s' obrin las Corts fins y à tant que 'ls metges assegurin que D. Práxedes podrà assistir-hi sense perill de la seva salut.

Ja ho veuen: la política està avuy à la discrecioà absoluta dels galenos.

Si n' estarem de graves, que prompte, en lloc de consells de ministres, se celebraran consultas de doctors....

Ha mort à Montblanch l' infelís criatura, que 'l dia dels successos rebé una bala à la boca que li destrossà la barra inferior.

Y à pesar de tol 's han practicat gestions judicials per descobrir l'autor de aquesta barbaritat? 'S' ha reunit cap consell de guerra per castigar al culpable!

Lo govern no 's preocupa de aquestes petitesas, ab tot y tractarse de una víctima innocent, com la més innocent que puga haver ocasionat l' explosió de las bombas de la Gran-via.

Cumplim ab gust l' encarrech que 'ns ha fet l' intelligent oficial litògrafo D. Andreu Guerra, que tingué ocaçió de visitar à Pallás, poc avants de la seva execució, haventli manifestat lo reo que desitjava demanar perdó en nom seu, una per una, à totes las famílies que reberen algún dany, al disparar ell las bombas en la Gran-via.

Com la versió de algun periòdic sobre aquest extrem no està conforme ab que fossen aquest los sentiments del infortunat Pallás, nosaltres acceptem com à veridica y fidel la manifestació feta per l' indicat D. Andreu Guerra, per lo mateix que adquirí'l compromís de ferla pública, en uns instants tan solemnens.

Lo sultán del Marroch ara l' ha dada en no permetre la circulació de las monedes de plata pel seu imperi.

Al pendre semblant disposició, lo sultán v' anticipa els successos de Melilla.

Res de plata. En aquell pais no hi pot circular altre metall espanyol que 'l plom y 'l ferro.

CARTAS DE FORA.—L' ensotanat de Sant Quintí de Mediona, se dedica à cassar animetas ab reclam. Com si no bastes per interessar als pels les espirituals benaventurancies de la glòria eterna, per atreurels ha acudit al sistema de las rifas. Al efecte, sorteja un pairell d' espardeyns pels noys y un mocador per las noyas que vajin a doctrina cada diumener. Això vol dir que per cautivar als feligressos, no hi ha res millor que enllejolrius.

Un cacich de Sant Sadurní de Noya, durant la època de la verema, s' havia compromes a comprar tota la de una vinya de Sant Quintí; pero quan v' havia triat los rahims millors per fer xampany y vi de missa, anant sempre acompañant de un capella, va deixar 's altres, desdins del tracte.—Sens dupte'l capella podrá absoldre de aquesta informalitat; pero al pés victimà d' ella, qui l' indemnisa?

L' home negre de Alió (partit judicial de Valls) té un genit del botavant. Las agressions y paraules groixudas que dispara desd' el pulpit, no son pera reproduïdes. Y no 's limita sols à parlar: les seves obres son dignes de sas paraules. Rabio estava després del dijous sant, perque ab tot y haver dit que 'ls que rebessin fer a la iglesia, deixessin los ciris del monument, la majoria dels veïns van presentar-se à recullirlos. De alguns, no podentse 'l quedar tot, ne tallava uns tros: a una persona que li digué que l' necessitava per encendrel quan hi hagues tempesta, li respondé que molt salero que el cirio no estava benchit, li respondé que per servir per res. A una noya fins va pegarli.—Per Corpus v' descantellarse ab l' arcalde, dirigintles paraules insultants. Pero l' arcalde, que no es manco, v' denunciar lo fet, y avuy la causa està pendent de resolució en l' Audiencia de Tarragona.—Lo dia de la festa major un estudiant del seminari va anar ab la seva familia al bal, y l' ensotanat desde la tona v' bescantlarlo, dihen que donaria coneixença del fet al arquebisbe.—Ab totes aquestas coses l' ensotanat de Alió ha lograt que casi ningú s' acosti à la iglesia. Es natural: dels escorsons tothom se'n aparta.

## GUERRA AL MORO!



RAN reunió general á casa de don Práxedes.

Las noticias de lo ocurregut á Melilla han soliviantat als ministres. Tots senten l'absoluta necessitat de fer alguna cosa; pero ningú sab qué.

En Sagasta, ab lo cap com un bombo y'l peu com un timbal presideix la reunió.

—¿Ja saben lo que passa?

Los ministres se balancejan ab ayre de mal humor, com dihen: —Y tal si ho sabém!

Don Práxedes continua:

—Los moros del voltant de Melilla ens han faltat al respecte d'una manera descarada....

—Bé, pero...—replica en Moret.

—Pero ¿qué?

—Jo sé per bon conducto que si ells han fet aixó, ha sigut porque 'ls han provocat. M' ho ha dit un inglés.

—Potser si qu' es aixó—continúa 'l president;—pero de tots modos, lo país está engrescat ab la ditsosa guerra, y si no fem una mica l'home, no se qué passarà.

En Gamazo pica de peus ab impaciencia.

—¡Malviatje!—exclama:—janar á malgastar diners ab pólvora y balas; ara que justament comensava á arreconar alguna cosal... ¿No hi hauria manera d' ofegar l'assumpto diplomàticament?

—¿Cóm? Veyám.

—¡Qué sé jo! Demanant una satisfacció als moros... ó donantla nosaltres á n'ells... ó fent qualsevol cosa; lo que resultés més baratet. Tot menos haver de treure un céntim de la caixa.

—Parla bé en Gamazo—diu lo ministre de la Guerra:—dirigim una nota ben enèrgica á Constantinopla....

—¿Per qué á Constantinopla?

—Ay ay! ¿Que no es á Turquia aixó de Melilla?

—No senyor, qu'es terra de moros.

—Es igual! Enviém donchs, una nota al rey moro y li demaném explicacions.

—Escolti—salta en Gamazo—no seria millor demanar quartos?

Don Práxedes reflexiona una mica.

—En Lopez Dominguez ha parlat be y en Gamazo encara millor. Prefereixo las explicacions á las baralles y m' agrada sempre més los quartos que las explicacions; pero lo mal es que 'l poble ens apreta de mala manera y demana la guerra de totes passadas.

—Fem una cosa—diu en Moret:—en lloch de donarli una guerra, donémlí un simulacro.

—Expliquis.

—Jo, com á ministre d'Estat, me posaré á negociar secretament y arreglar l'assumpto, y mentres jo faig la meva, lo ministre de la Guerra satisfà 'ls instints bèlics dels espanyols ab una mica de moixiganga militar.

—Té rahó!—exclama en Sagasta, agafant desseguida l'idea al vol:—en Moret s'explica com un llibre.

## LA MÀ DEL INGLÉS



—Té, moro, aquí t' dono armas y tú m' donarás dinés,

—Aláh us ompli de venturas.

—Si, noy, i y visca 'l progrés'

Ja veurán, presentém be la situació. Los moros n' han fet una de las sévases. ¿No es vritat?

—Es veritat.

—Lo país demana la guerra ¿oy?

—Sí.

—Y nosaltres no la volém.

—¡Nol!

—Donchs aixó s' engipona d'aquesta senzillissima manera: vosté, Lopez Dominguez, fassi bellugar las tropas d'una part á l'altra, ordenant traslados, cambis de guarniciones, marxes ràpides. Tot aixó engresca, sembla qui sab qué y no compromet á ningú. Vosté, ministre de Marina, prepara la esquadra y...

—Jo ja hi he enviat lo noy.

—¡Ah! ¿sí? ¿Y qué diu?

—Que tot aixó que's fa corre dels moros son exageracions y malasvolens. Dugas ó tres vegadas ha anat y vingut de Melilla ab lo barquet qu'ell mana y's pot dir que casi no 'ls han tirotejat gens: no més ha tingut un marinier ferit.

—Bueno, bueno... ¿Es dir que poca ó molta ja hi temim esquadra? Perfectament: per cubrir las apariencias, ja n'hi ha prou.

—Aixó es lo que jo pensava: haventhi 'l meu noy, ja hi ha prou marina.

—Endavant, donchs: vosté, don Venanci ja sab la séva obligació en las presents circumstancies?

—Si vol que li digui la veritat...

—Vosté no ha de fer res més que callar y deixar que 'l poble cridi ¡viva la guerra! jabaix los moros! y tot lo que vulgui. Mentre tant, en Lopez Dominguez farà passejar las tropas, en Pasquin procurarà que 'l seu fill estigui continuament anant y venint de Melilla, en Moret reclamarà per sota mà sense amohinar's hi gayre... y ja veurán vostés com la cosa acaba en punta. Si logrem que aquesta inacció duri tan sols un mes, estém salvats.

—¿Per qué?

—Perque vindrà l'hivern, lo fred apagarà las foguerades belicas que ara brillan, la gent se cansarà de sentir parlar cada dia del mateix... y si surt no més una Bella Chiquita ó un' altra cosa pel istil, aviat ningú's recordará de Melilla ni de l'ànima que l'aguanta. ¿Estém entesos?

—Entesos.

—Donchs ara, per continuar fent lo paperot, cridem, sense esforçarnos gayre:—¡Guerra al moro!

—¡Guerra!

A. MARCH.

## ¡ Á MELILLA !

—¡A Melilla!—diu la gent, corrent per carrers y plassas.

—¡A Melilla, á recullir

lo pabelló de la patria!

Los traidors fills del Profeta

l'han trepitjat á mansalva

y la taca que hi han fet

no més ab sanch pot rentarse.

—¡Tots á Melilla!—respon

la juventut entusiasta:  
janèm á cassá uns quants dies  
en los vedats de las kàbilas!  
No volem cassá cunills,  
sino fieras africanas,  
d'aquestas que han profanat  
la bandera roja y guada.

—¡A Melilla!—repetíx  
la prempsa de totes marcas:  
Já enseñá als moros del Riff  
que 'l lleó que l'any 60  
va tiràrse 'ls al damunt,  
té encara vigor y grapa!

—¡A Melilla!—va cridant,  
entre pipada y pipada,  
la gent que ja ha pres café  
y la copa apura ab calma.

—¡A Melilla!—se sent dir  
en traviesas y tartanas,  
y ómnibus y jardineras,  
y cotxes de totes classes.

—¡A Melilla!—crida 'l poble,

vessant d'indignació santa.

—¡A Melilla!—torna á dir  
la gent de corbata blanca.

—¡A Melilla!—repetíx  
un coro de veus airadas.

No se sent cap altre crit  
que l'crit de 'l Melilla'.... Espa-

alsantse com un sol home,  
lo llença vibrant pels ayres,  
y Sevilla, Madrid, Còrdoba,  
Càdiz, Barcelona, Málaga,

de la Corunya á Valencia,  
de Huelva als confins de Fransatot ressona, tot palpita,  
tot s'estremeix, tot s'inflama

al crit potent de:—¡A Melilla!  
Já Melilla sens tardansa!

—Vritat que aquest gran con-

de patriòtic entusiasme  
aixampla l'nostre esperit  
y arriba a fer saltar llàgrimas?

—Vritat qu' es consolador  
veure que encare hi ha à Espanya  
y amor à la terra mare?

—Vritat que sembla que avuy,  
ab los crits que atronan l'ayre,

tothom està disposat  
á marxá al moment al Africa?

Pues á pesar de semblarlo  
no hi ha que fiarsen gayre,  
pues una cosa es cridar  
y altra cosa es embarcarse.  
Si demà aquesta qüestió  
prengués un aspecte grave,  
molts dels que avuy esbalotan  
corrent per carrers y plassas,  
procuraran callar,  
baixarian las agallas  
y en compte d'anà /á Melilla/  
se'n anirian... á casa.

C. GUMÀ.

## SISTEMA PRIM



H, si en Prim fos viu! No's riurian  
de nosaltres ni 'ls moros ni 'ls  
cristiáns.

En Prim era l'home de geni,  
capás de salvar ab la séva ener-  
gia 'ls moments més crítichs y  
difícils. Ell també va trobars-hi  
ab la qüestió de las kàbilas de  
Melilla. ¿Preguntan quan? En lo  
més de novembre de 1855, quan  
no feya encare dos mesos que havia pres possesió del  
càrrec de capità general de Granada. ¿Preguntan que  
vá fer? Aném á contarho.

Cansat de rebre comunicacions, relatantli los insults  
dels moros, se trasladá personalment á la plassa de  
Melilla. Lo dia 25 de novembre comensaren las alga-  
radías y en Prim sortí davant de una petita columna,  
composta de 4 companyias del batalló disciplinari,  
dugas de preferència del segón de Burgos y alguns  
confinats. Los moros en gran número ocupaven posi-  
cions molt ventatjoses; però de allí siguieren dessallot-  
jats á la carrera per aquell grupat de valents que ma-  
navan en Prim en persona y l'enèrgich coronel Bu-  
ceta encarregat de la vanguardia. Las forces espanyo-  
las ocuparen lo poble de Cabreriza, ahont s'havien  
internat los moros. Lo destruïren fent sentir lo pes  
de la séva indignació y emprenyeren la retirada ab  
ordre. Los canons del vapor *Castilla* y del falutxo  
guarda-costas *Pantera* afavoriren ab sos certers dis-  
paros aquesta atrevida operació.

En lo moment de la retirada, 'ls moros procurant re-  
ferse tractaren de hostilizar á la petita columna; però  
reberen un dur escarmís. Prim entrà á Melilla, a dos  
quarts de sis del vespre ab la mateixa tranquilitat que  
si tornés de un simulacro. Los moros s'havien retirat,  
experimentant grans pèrdues.

Al endemà, considerant en Prim qu'encare no'n  
tenian prou ab lo estufat del dia anterior, efectuà una  
nova ortida, anantlos á trobar fins als seus atrinxeraments,  
ahont s'havien parapetat. En pochs moments los caygué á sobre, y davant de aquell valor,  
que no cedia ni ab la pluja de balas d'espingarda,  
ni ab los alarits espantosos dels mussulmàns, molts  
de aquells fanàtics, se clavaven rabiosos en la punta  
de les bayonetes dels soldats espanyols.

La retirada de aquell dia pogué efectuarse ja sense  
que 'ls vensuts tractessin de molestar lo més minim  
á la columna. Havien tastat lo plom y 'l ferro de  
aqueells valents, y ja 'n tenian prou. La columna es-  
perá en vā l'atach de aquelles turbas, fins á entrada  
de fosch, y en Prim que havia sortit de la plassa bat-  
tant marxa, batent marxa també tornava á entrarhi.

En dos días no més va pentinarho: tingue algunes  
baixas es cert; però que no arribaren ni á un deu  
per cent de les que tingueren los moros. Aquests, tan  
durament escarmentats, miraren desde llavoras ab  
més respecte la plassa de Melilla, y ab aquell fet d'ar-  
mas curt, enèrgich, y expedít, que alguns consideran  
com lo preludi de la gloriosa guerra de Africa, que  
havia d'estellar quatre anys després, en Prim deixà  
en lo lloch corresponent una vegada més, l'honra, l'  
bon nom y l'respecte degut á la nació espanyola.

J.

## TOCH DE SOMATENT



os moros han utilitat los mate-  
rials del fort Guariach per re-  
parar los desperfectes produïts  
en la mesquita de Frajana.

Ab aquest insult de caràcter  
religiós, sembla qu'ells mateixos  
demanan que 'ls aném á  
rompre las oracions.

Lo *Diari de 'n Brusí* no està  
per entussiames populars. Po-  
bret! Es tan gueto, que quan sent una mica de soroll,  
desseguida li agafa mal de cap.

Y presa del mal humor, diu que 'ls oferiments que 's  
fan al govern resultan sainetescos.

Suposo que no haurá dit aixó pel general Martinez  
Campos qu' es un dels primers que va oferir-se.

Afortunadament pel *Diari de Barcelona*, l'hèroe de  
Sagunto no llegeix més que l'folleti del *Noticiero*.

Lo primer barco que vá ser enviat á Melilla es lo ca-  
noner *Cuervo*.

Es digne de tenirse en compte que mana aquest bar-  
quet lo fill del ministre de Marina.

¡Oh sant amor paternal, qui no t' admira!

Alló de que l'Sr. Pasquin envihi primer que ningú al seu noy à Melilla à fer carrera, no's dirà que no siga una resolució ben casulana.

A tal govern, tals resolucions.

L'apresament d'un falutxo sortit de Gibraltar y caigat d'armas y municions destinadas al moro, revela l'estimació rabiosa que 'ls inglesos ens professan.

Apuntém aquest favor en lo llibre major, per quan arribi l' hora de passar comptes. No volém *inglesos*. Al seu dia pagarem.

Detall referent á la marxa de las trópas, que llegeixo en un periódich:

«Los soldados ván provistos de navajas como en la guerra de 1859.»

—Ay, ay i y per qué las navajas?—preguntava un bon home.

Y un seu amich li responia:

—Per afeytar als moros.

Diu que passan de 30,000 los moros que 'ns esperan en las inmediacions de Melilla.

Un soldat catalá que ha sigut pagés, deya:

—Trenta mil! Millor! Com més espés lo blat, més gust dona de segarlo.

Los reparos del govern en pendre una resolució enèrgica poden ser fills de una consideració que acabará per cololarlo en un carrer sense surtida.

Ningú dubta que 'ls moros ab los seus atropellos han desviat l'atenció del país de totas las qüestions pendents que posavan en perill l'existència de la situació fusionista.

Y ara 'ls ministres deuen dir:

—Si després del favor que 'ns han fet els atacavam èno cometeriam ab ells una solemne ingratiut!

Y aixis estém: mal si 'ls atacan, mal si deixan deatacarlos.

«Qué dirá l'Sultán de Marruecos, quan s'enteri de la barrabassada dels seus súbdits del Riff?

¡Qué volen que digui! Ell considerarà qu'es un ser molt ditzós, porque totes las gallinas li ponen.

Si 'ls espanyols arribessin à rebre, se'n alegraria molt per lo que tenen de cristians. Y cas de que surtin estussinadas las kábilas riffenyas se'n alegrará també moltíssim per lo que tenen de indòmitas y rebeldes.

La política parda que practica, lo posa en aquest estat de alegria y satisfacció perpétua.

Hi ha que desenganyar-se: digan lo que vulgan las potencias gelosas de la preponderancia d'Espanya, aquest mestre no farà bondat, fins que se li envihi un bon destacament de carabiners, que s'encarregui d'esbalotarli las odaliscas del harem.

Una consideració oportuna de un periódich de Madrid:

«Lo govern vā enviar més forças à Vitoria, quan vā passar per allí l'general Lopez Dominguez, que no à Melilla quan vā quedar en perill l'honra y la dignitat de la patria.»

—Espanya—diuen alguns—no té diners per embrancarse en una guerra.

Pero té entusiasme, té sanch y té vergonya.

¡Diners!

¡Ah! Volen mirar la qüestió à través de aquest prisma material?

Llavors haurém de confessar que la causa de la nostra pobresa no es altra que l'afició desmesurada que tenen alguns homes politichs à fer moros.

Y tractantse de moros, hem de fer la guerra ab la mateixa energia, tant als que 'n son, com als que 'n fan.

Lo dia que l'govern vā entussiasmarse, al sortir en Moret del consell de ministres, vā dir:

—Res de notas diplomáticas, balas, no més que balas.

¡Si després de tot resultarà que las balas qu'en Moret ha d'enviar als moritos, serán balas de goma!

La situació d'Espanya, gracies à las vacilacions del ministeri, es desconsoladora.

—Qué no veu qu'en Sagasta vā coix? ¿Qué volen que fassí 'l pobre Sagasta?

—Es veritat. Ara podrém dir que poble regit per un coix, antes de un mes vā tan coix com ell.

Del café de l'Alhambra vā surtir l'altra nit una manifestació patriòtica, demanant que 's declari la guerra al moro.

La policia disolgué als manifestants, à pretext de que no havian demanat permis à l'autoritat per realitzar aquell acte.

¡Està molt bé! La ley ho disposa aixis y la ley s'ha de cumplir.

En lo successiu, quan algú senti 'ls ardors del patriotsme, abriguis bê porque no se li esbravin, encaminis al Gobern civil, pregunti pel Sr. Larroca, compareixi à la seva presència y diguili:

—Sr. Gobernador ¿vol ferme l'obsequi de donarme permis per entussiasmarme?

Un capellá deya:

—Es una llàstima matar mussulmans, porque ells quan moren van al infern, los infliisos. ¡Com que no estan batejats!

—Està bê: tot pot arreglarse—vā respondre un que s'ha ofert per ferse voluntari.—Quan nosaltres els ha guém romput la crisma, després vostés poden batejarlos.

P. DEL O.

## À UN RIFFENYO

No vinch à tu en só de guerra;  
no pretencen atropellarte,  
ni molt menos dominarte  
ab la ajuda del fusell.  
Vinch no més ab lo propòsit  
de procurá ferte creure  
y mirar si logro treure  
la llana del teu clatell.

Ets un salvatje. Ta vida  
transcorra desenfrenada  
de emboscada en emboscada,  
per la montanya y la vall.  
Has de combatre ab los homes,  
has de combatre ab las fieras  
y sols segú 't consideras  
quan te trobas à caball.

Ta casa es un tros de tela,  
toscastment entreteixida,  
pe l'aigua del cel podrida,  
torrada pels raigs del sol.  
Los días per tu s'escolan  
entre perills y molestias,  
bebent al riu, com las bestias  
menjan... tot lo que Alâh vol.

La ley, segons tu, es la forsa;  
lo dret, una carabinà:  
qui pot més que tu, 't domina;  
qui pot menos, sucumbeix.  
En tu no hi ha ni vestigi  
d'honoradés ni de noblesa;  
l'agilitat, la destresa  
es l'únich que 't seduheix.

Traballar? ¿sé un home digne  
d'existència profitosa?  
gentrar dins la via hermosa  
de la civilisació?  
Prefereixes sé una fiera,  
degradada y envilida;  
lo sant progrés t'intimida  
la llum del sige 't fa pô.

Prefereixes emboscarte  
entre unas figueras moras,  
y esperar horas y horas  
lo pas d'algún caminant.  
Un tiro, un moment de lluvia,  
l'arena de sanch tacada...  
y ab la rapinya alcansada  
tornar al teu camp cantant.

Riffeny imbécil! Salvatje!  
¿No 't diu ta negra conciencia  
que aquesta infame existència  
no 't pot dur sinò perills?  
No comprens, estúpit nómada,  
que aixis may tindrás morada,  
ni pau ta esposa estimada  
ni seguretat tos fills?

Deshonra constant d'Europa,  
sempre hi haurá qui 't castigui  
y qui, ab son poder t'obligu  
à sucumbi en sos paranyos.  
Ahir va pegarte Espanya;  
demà serán los francesos,  
ó 'ls italiens, ó 'ls inglesos,  
ó 'ls russos ó 'ls alemanys.

Ta brutalitat infame,  
tos procediments indignes  
repugnan als homes dignes,  
que avuy casi son los més.  
Deixa, donchs, los fieros hàbits  
y ta conducta rastrella,  
y abrigat ab la bandera  
sacrossanta del progrés.

Civilisat, assimilat  
las dolsas costums d'Europa,  
hont tot murxa vent en popa  
y tot es plà, tendre y llis.  
Feste persona educada,  
adopça 'ls usos del dia,  
practica la cortesia  
y lograrás ser felis.

Procura enlayrarte prompte,  
converteixte en personalje;  
busca, si pots, l'homenatje  
de tota la cristiandat.  
Forma societats de crèdit,  
apressurat à arrelarte  
y cùydat de rodejarte  
de severa dignitat.

Llavors, sense cap molestia  
ni res que 's teus plans destrossi,  
crusant lo mar del negoci  
del progrés dintre l'esquif,  
seràs persona ben vista,  
viurás entre gent conforme  
y podrás fè ab bona forma,  
tot lo que ara fas al Riff.

C. GUMÀ.

## LA QÜESTIÓ DELS QUARTOS

I ha que parlar ab franquesa.

Lo que més ens amohnava en l'actual conflicte hispano-africà era la part econòmica.

Alarmats per les notícies que alguns mal intencionats s'empenyan en fer corre sobre la nostra situació financiera, temiam que l'govern cantés la palinodia y 'ns digués ab més ó menos bonas paraulas:

—Si senyors; los espanyols temírem rahó sobradament plantarlos à casa dels moros y desferlos la fisonomia; però desgraciadament ens faltan medis per armar una expedició à Africa. Per lo tant, callém, sufrim y procurém fè l'distret.—

Per fortuna las declaracions del senyor Gamazo van tréurens desseguida de pena.

Ben clar va dirlo en un dels últims consells de ministres:

«—Por dinero no se detenga el envío de tropas. Tengo cien millones de pesetas disponibles.»

Llegint la noticia, no va faltar qui es va entussiar de debò, cridant ab tota ignorància:

—Viva en Gamazo! ¡en Gamazo paga!—

No tant, senyors, no tant: en Gamazo no paga res. Lo ministre d'Hsenda no fa mes que dir que si 'ns volen anar à barallar ab los moros tenim cent milions disponibles; cent milions que ja son nostres.

Pero, a lo millor de la cosa, sigui que en Gamazo s'hagués descontat, sigui que haja mudat de parer, ara torna à repetirlo que ja avants se deya en veu baixa: es dir, que Espanya está arruinada y que per fer l'home contra 'ls moros no hi ha un clau. *Lo cual que, la guerra es impossible.*

Y que no son quatre pipolis los que ho diuen: personatges de gran autoritat y coneixement de la matèria abundan en la mateixa opinió, y fins un polítich tan intelligent y tan poch sospitos com lo senyor Pi y Margall no's recata de declarar públicament que Espanya no pot somiar ab empreses guerreras porque li falta lo principal: quartos.

Donchs bê; si aquests personatges ho prometen, si D. Francisco no s'ha d'ofendre, estém dispositos à afirmar, à probar que Espanya neda en l'abundàcia, qu'Espanya es una nació riquissima, que Espanya té diners per tot.

Comenséu à repassar aquests datos:

Per transports de tropas durant la campanya de Cuba, la nació ha pagat à la *Trasatlàntica* 800 milions.

Per altres serveys, fins al any 1880, la mateixa companyia ha cobrat 860 milions.

Per subvenció dels serveys de correus de Cuba, Veracruz y Nova York, la *Trasatlàntica* ha rebut 1,340 milions.

Y pél correu de Filipinas cobra la propia companyia 490 milions.

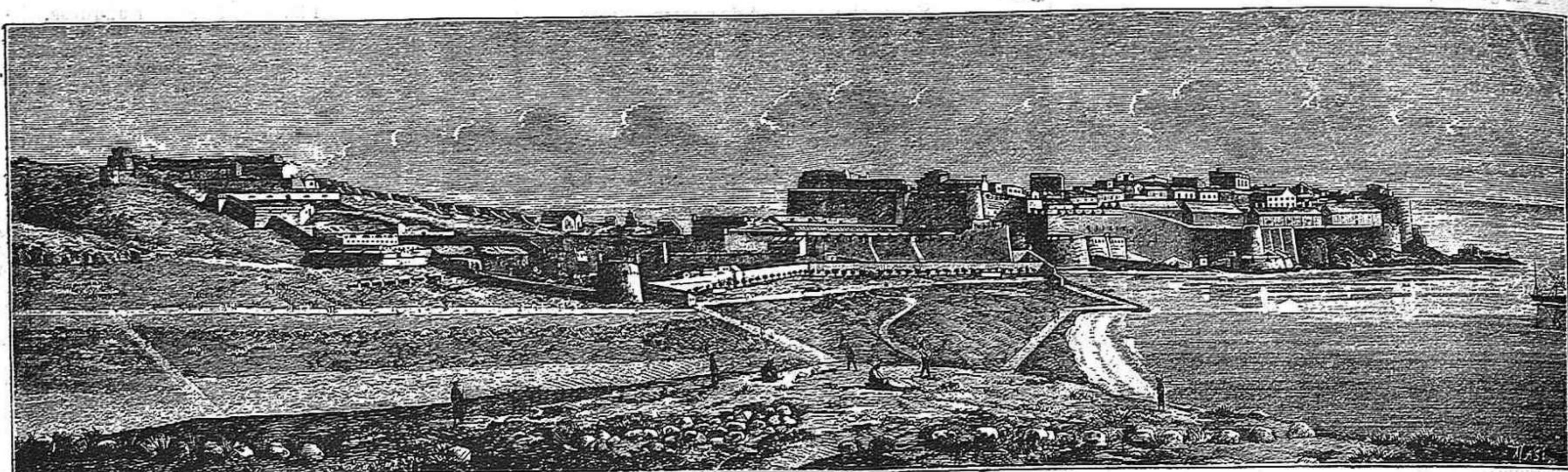
## LO MINISTRE DE MARINA



—Aixó va perfectament:

tenint lo meu fill allí,  
jo no tinc de molestar me  
y à n' ell lo puch ascendi.

## LA QUESTIÓ DEL MORO



Vista de la plassa forta de Melilla.

Aném á un altre ram.  
A la casa Vea-Murguia, de Cadiz, se li han donat 32 milions.

Als senyors Rivas Palmers, de Bilbao, 180 milions.  
A les empreses de ferrocarrils se 'ls ha condonat 8 milions de multas.

Al port de Málaga se li ha concedit 128 milions, de gran part dels quals ningú 'n sab donar notícia.

Y al clero espanyol, compost de:

9 arquebisbes.  
45 bisbes.

543 dignitats.  
1.339 canonjes.

16.981 rectors.  
23.698 beneficiats, y altres individuos de menos categoria, se li entregan cada any 168 milions de rals.

Un'altra llisteta, y acabém.

La casa real d'Espanya cobra anualment, en pessetas, lo que s'expressa á continuació.

Lo rey .....	7.000.000
La princesa d'Asturias.....	500.000
La infanta Maria Teresa.....	150.000
La infanta Maria de la Pau.....	150.000
La infanta Maria Isabel.....	250.000
La infanta Eulalia.....	150.000
La infanta Lluisa Fernanda.....	250.000
La reyna àvia.....	750.000
Lo rey avi.....	300.000

Que venen á formar un total de nou milions cinc centas mil pessetas, que segons sembla's cobran en or.

Ara be; una nació que ab tan brillo y salero satisfà durant tan llarga serie d'anys tots aquests gastos ¿és una nació pobre? ¿és una nació sense medis ni recursos?

Déixinse, donchs, de bromas, senyor Pi y Margall y companyia: Espanya va forta de bossa, y si 'ls moros se refian de la nostra escassés, contant això safarse del càstich ¡pobres moros, son ben bé de planye!

¡Al Africa, minyons... y viva 'l rumbo!

\*\*\*

ba, carregada no de cap sustancia explosiva, sino de xifadura senil.

Don Quijote, valent periódich satírich de Madrid, verteix una expressió molt justa, quan exclama:

«El Sr. Sagasta, más que en edad de gobernar, es-tá en edad de ser gobernado.»

Opino de la mateixa manera.

D. Práxedes ja fa temps que ha fet á tots.

Per transportar municions de boca y guerra á Melilla, 'l govern no pot utilzar los serveys dels vapors de la Trasatlàntica, perque 'ls transports li surten massa cars.

Y això que 'ls accionistas de aquella companyia ja fà una pila d'anys que no cobran dividends.

No obstant, lo director de la Trasatlàntica pot disculparse alegant que 'l sostentiment de l'Associació de La Fulla en las primeras ciutats d'Espanya, li costa una borraixada de diners.

Sent això, tindrém que de moment, y per una serie de circumstancies especials, la representació més poderosa de aquells Pares de família dedicats á la persecució de la immoralitat, al no poderse posar á la rahó per servir á la patria, ve á ser indirectament un auxiliar de las kàbiles riffenyas que atacan á Melilla.

Sols aquest mérit li faltava á la famosa Associació de la Fulla trasatlàntica per acabar de acreditarse.

Situació del pais.

En Sagasta ha sigut instalat en la chaise-longue que li ha vingut expressament de Paris.

La nació está aleguda en lo potro del martiri que li ha arribat de Melilla.

De manera que quan tothom hauria d'estar dret, tothom jeu.

Los santons de Marruecos predican la guerra santa.  
¿Qu' hem de fer nosaltres en vista de això?

Una cosa molt senzilla: practicar una guerra de cent mil dotzenas de dimonis.

Un periódich carlí, anomena á n'en Carlets de las húngaras «hijo de cien reyes.»

Això, que á primera vista sembla una alabansa, en realitat resulta ser una gran injuria.

Lo dir que 'n Carlets es fill de cent reys, trobo qu' es una cosa que fà molt poch honor á la séva mare.

Llegeixo:  
«Se murmura que 's tracta de fer á la Tabacalera un regalo de algúns milions de pessetas, á pretext de gasto de resguard pel seu negocí.»

May cap ocasió com la present, pera realisar aquesta bona obra. La nació, preocupada y absorbida en la qüestió del moro, no se adonarà de que la Tabacalera 's fumi aquesta magnifica breva, ni molt menos de que á algun aixerit li deixin donar unas quantas pipadas, mitj de amagatotis.

La qüestió es qu'Espanya 's posi de cara á Melilla y d' espàtillas als fumadors.

¡Y viva el patriotismo!  
O bé 'l patrio-timo, tant se val.

Mentre á Gracia s'estava celebrant un bateig, lo capellà de la parroquia de Jesús vá adonarse de que un dels concurrents portava encés un puro amagat sota 'l sombrero.

Veure això, precipitarse sobre aquell home, donar-li manotada y tirarli puro y sombrero per terra, si-gue obra de un instant.

Ja sé que á las iglesias, ab tot y que s' hi fà fumada d' incens, no està bé que se 'n hi fassa de tabaco.

Pero tampoch està bé, qu'en lloch de una senzilla advertència, s' adoptin uns temperaments tan belicosos y tan exposats á rebre una boleva.

Per lo demés, y si 's vol indicar que 'l tabaco no té entrada á la iglesia, faré observar que son molts los capellans que dintre dels temples usan lo rapé. ¿qué dirian si algú, de una revolta, 'ls estampés la capsà de polvo pels nassos: á veure qué dirian?

\*\*

Un sagristà:

—Dir, no dirian res: farian un gran estornut... y Dominus tecum.

## CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans A. F. del V., Antonet del Vendrell, A. Font, J. Relló y Rigola, J. Gracia, Ordí Autap, Tresinet, Salvador y Antoneta, R. Fujol, Félix Cusiné, J. V. Martínez, S. Candel, J. Durán, Fabiàbich, R. Grau Salà, A. B. Sadí, Cap de Frare, A. Ferrant, E. Naté, P. Giró y B. de V., M. Solà, B. Baqué, P. Colomer, B. Roig, Empatiboyans, y G. Vidal: —Lo qu' envian aquesta setmana no fa per casa.

Ciutadans F. Cortada Parondo, Mata-sogres, Jo, Tu y Ell, Anton Font, Manrich Bilbiles, Un A. Vendrellench, Isidro Coracans, S. Piñarreta, Un de Igualada, Palet de Riera, P. Juanico C., Joanet Cos, M. R. de las Planas, Rafel Pastor, F. Kharquinoy i Anònim. —Inser-tarem alguna cosa de lo que 'ns envien.

Ciutadà Deu: No recordém haveler rebut. —J. C. y P.: L'article, sisio lo fondo com la forma pecan de ignorants. —J. Llopard y B.: Alguns versos son repellos. —J. Gracia: Insertaré un alguna cosa; pero no l'article, per ser molt desigual. —J. O. y R.: S' ha desculpat d' enviar la solució. —M. Badí: Molt bé y gracies. —J. Negre y F. rigola: Van bé; la destinada á LA CAMPANA tal vegada es massa enigmática.

Julià Carcassó: Està bé de debò: 'l f. lie. tém. —Andressillo: Rebut 'l article y gracies. —Francisco Llenas: Idem la séva poesia y gracies també. —Domingo Bartrina: Alguna cosa hi anirà. —J. María Ll-barria: Als versos los hi falta correcció y á la prosa sinceritat: tot lo rebuscam que s' observa en l' istil, deuria ser substituït per verdadera emoció.

J. Ferrer: Vá bé. —Pep A.: La llarga està malor que la curta. —Agui-lleta: Es fluix. —Pepet dels Ous: No 's pot aprofitar mes que un cantar. —Ramonet: No podém ser co-reus del seu amor: entenguïs directament que la noya: no 'sigui tout. —Ego Sum: Lo sonet es regular. —Joan Maillol: L' equivoc resulta massa transparent. —J. Voltà: No vá. —Lo Ro-mancer: Ho aprofitaré. —A. Canaleta: Lo segon sonet es preferible al primer. —F. Mario: Ningú comprenderà perque aquell petó en tan solemnes moments pogués ser amargant. —J. Guasch y E.: Ab las condicions que indica y precisament en l' Almanach, no 'ns podém comprometre a publicarla. Consideri que la poesia es llarga y l' Almanach té 'l núme o de planas limitat, havent de fer nosaltres lo que podém y no lo que voldriam. —Badias P.: Li tornérem á remetre. —Teolongo: Vá bastant bé. —J. Cabrujas Vinyas: Vosté té bona lletra; es l' únic que li podém dir. —Pistacho: Esta bé. —F. Comas Pau: Es fluixet. —Tumbalí del Plà: L' article reguar; los versos bé. —Birsa: Ho aprofitarem. —Ramon Lleí: Tindrém present lo que 'ns indica: la de aquesta setmana no 'ns agrada. —Pep Peyataire: Vá bé. —J. D.: No 'ns agrada prou. —P. Caballeria: No 'ns convenen los dibujos. Los versos els aprofitsrem. —Vallesà: Lo sonet està conforme. —J. V. Pons: Ho acceptem ab gust y ab més gust encare ho publicarem. —Quicu Salora: No 'ns vá prou bé. —J. Bué Ventura: La versificació es imperfecta. —F. Rodriguez Codolá: En lo trabsil de vosté hi ha condicions positivas: llàstima que no siga més concís, més concentrat. —E. M. Giol: Cumplírem lo seu desitj. —A. l'unsoda: La composició de vosté es incorrecta.

GRAN ÉXIT! ♦ OBRA NOVA ♦ GRAN ÉXIT!

UNA

## AVVENTURA D' AMOR

HISTORIETA AGRE-DOLSA, EN VERS, PER

C. GUMÁ

Ilustrada ab dibuixos de M. MOLINÉ

Preu: 1 D O S ralets!

Se ven á can López, en los kioscos y per tot arreu.

LÓPEZ, editor.—Família del Miss 20.

BARCELONA.—A. López Robert, impresor.—Assots, 62



ON Práxedes, malalt y tot, fà xistes.

Dias enrera 'ls metjes van permetre que li servissen una sopa de fideus fins, y l' home del tupé vá dir:

—Amigo, si que posaré bonas pantorrillas ab aquest aliament.

Y 'ls circunstants, naturalment, van ferse un tip de riure de primera, sense considerar que la nació ja fa molt temps que ni fideus fins pot menjar.

¡Qué tal tindrà las pantorrillas la desventurada Espanya!

Lo director de El Ideal, Sr. Beteta, l' altre dia vá ser conduhit á la presó, ab los brassos agarrotats cotze ab cotze, com un facinerós.

¿Qué 'ls sembla?

¿No creuen que seria més ben vist, que 'l govern empleés aquest procediment ab los moros de Melilla?

Una frasse de D. Joan Mañé y Flaquer:

«La bomba de dinamita es la libertad en acción.»

Bomba!

Sí, senyors: aquesta frasse es una verdadera bom-

\*\*